

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітня програма: **«Середня освіта (фізика та математика)»**

Предметна спеціальність: **014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)**

Спеціальність: **014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 28 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка
Викладач (-і)	Паска Тарас Валерійович, доктор філософії, асистент
Контактний телефон викладача	0988386043
Е-mail викладача	taras.paska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очно/дистанційно (четвер 14:00-16:00)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс спрямований на формування у студентів адекватного розуміння процесу педагогічної діяльності, навчання та виховання не як одностороннього, безпосереднього впливу викладача на особистість молодшої людини, а як педагогічної взаємодії суб'єктів спільної діяльності. Тематика, зміст програми орієнтовані на оволодіння студентами відповідними знаннями, загальними вміннями та навичками організації педагогічної взаємодії з молодими людьми, навчально-виховного процесу у напрямі розвитку особистості.</p> <p>Основні теоретичні положення, ідеї курсу розглядаються через призму психологічних механізмів, закономірностей, законів природного розвитку людини, її пізнавальної діяльності, становлення особистісних рис, що є умовою творчого пошуку вчителем шляхів, методів, засобів організації педагогічної взаємодії з учнями, здійснення опосередкованого впливу на особистість у цьому процесі. Загальні положення спираються на знання студентами філософії як методологічної бази, психології як теоретичної основи і сприяють кращому подальшому оволодінню методикою психолого-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти.</p> <p>Вивчення курсу «Педагогіка» відбувається шляхом обговорення, рефлексії, осмислення студентами власного життєвого досвіду, професійних уявлень, вироблення власного бачення, поглядів стосовно педагогічної взаємодії з молодшою людиною, набуття відповідних умінь та навичок, передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем у взаємодії зі студентами під час лекцій.</p> <p>Практично-семінарські заняття орієнтовані на самостійну підготовку</p>	

студентами проєктів, творчих робіт, ситуаційних вправ, їхнього представлення та обговорення у групі, аналіз педагогічних ситуацій, фрагментів навчально-виховного процесу з позиції теоретичних ідей, концепцій, власних педагогічних поглядів, організацію мікрОВикладання студентів.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є забезпечення загальнопедагогічної і професійної підготовки майбутніх вчителів, озброєння студентів ґрунтовними знаннями теоретичних основ сучасної педагогіки, формування умінь і навичок, необхідних для організації навчання і виховання учнів в умовах реформування освіти відповідно до Закону України «Про освіту».

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- засвоєння ключових положень і проблематики сучасної педагогіки;
- опанування теоретико-методологічними підходами до вивчення предмета, основними поняттями і категоріями педагогіки;
- ознайомлення із методами науково-педагогічних досліджень і формування у студентів умінь користуватися цими методами у практичній діяльності;
- з'ясування змісту професійної діяльності вчителя, основ його педагогічної майстерності та педагогічної техніки;
- допомога студентові у набутті умінь теоретичного проектування та практичного конструювання освітнього процесу, спрямованого на розвиток особистості учнів та їх творчу самореалізацію, передовсім шляхом проведення уроків і годин класного керівника;
- сприяння засвоєнню методів і форм організації навчального й виховного процесів у закладі середньої освіти;
- спонукання студентів до подальшої самоосвіти і самовиховання, розвитку особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання обов'язків учителя;
- формування потреби постійно займатися самонавчанням і самовдосконаленням.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Фахові компетентності (ФК):

ФК7. Здатність виявляти й окреслювати мету та завдання педагогічної діяльності, здійснювати проектування процесів навчання й виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку учнів.

ФК8. Здатність здійснювати контроль і об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання, навчати учнів оцінюванню та само оцінюванню.

ФК9. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства, формування суджень та прийняття рішень, що враховують соціальні, наукові, етичні аспекти та спроможність

нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах.

ФК11. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей, продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН3. Застосовувати основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

ПРН5. Застосовувати у педагогічній діяльності сучасні принципи навчання та обирати доцільні освітні технології та методики для успішного формування ключових і предметних компетентностей учнів з фізики, астрономії, математики.

ПРН6. Знати форми, методи і засоби контролю знань та здійснювати оцінювання та моніторинг навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу.

ПРН14. Планувати та здійснювати освітній процес в закладах освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей здобувачів освіти, осіб з особливими освітніми потребами та реалізувати його з дотриманням чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах та організаціях галузі освіти.

ПРН19. Формувати мотивацію в учнів та організувати їх пізнавальну діяльність.

ПРН20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
2	014 Середня	1	Нормативний

	освіта		
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
<p>Тема 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІКИ У СВІТЛІ ВИМОГ ВИЩОЇ ШКОЛИ.</p> <p>Педагогіка, її визначення, предмет і завдання. Основні категорії педагогіки. Галузі педагогічної науки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Методологія і методи науково-педагогічного дослідження.</p>	2		4
<p>Тема 2. РОЗВИТОК, ВИХОВАННЯ І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.</p> <p>Основні поняття теми. Закономірності розвитку особистості. Головні фактори формування та розвитку особистості. Чинники, які впливають на формування особистості. Вікова періодизація дітей і юнацтва.</p>	2		4
<p>Тема 3. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.</p> <p>Учитель як організатор освітнього процесу у ЗЗСО і його функції. Закон України «Про освіту» (2017 р.) про права, обов'язки і гарантії педагогічних працівників. Зміст основних психолого-педагогічних компетенцій учителя сучасного ЗСО. Поняття про педагогічну майстерність учителя, її структура та рівні. Професійна етика вчителя як педагогічна дефініція. Поняття про педагогічну доброчесність. Стили педагогічного спілкування. Педагогічний такт як узагальнений вияв стилю і спілкування вчителя з учнями. Педагогічна техніка у системі професійної майстерності учителя.</p>	2		4
<p>Тема 4. СУТЬ І ЗАВДАННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗЗСО.</p> <p>Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Мета виховання. Кінцева мета виховання. Критерії вихованості. Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили. Етапи процесу виховання.</p>	2		4

<p>Управління процесом виховання. Самовиховання: етапи, методи і прийоми. Перевиховання: суть, принципи, етапи і методи. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання. Поняття про закономірності виховання. Принципи виховання. Визначні педагоги минулого і сучасності про принципи виховання.</p>			
<p>Тема 5. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИ, ФОРМИ І НАПРЯМИ ВИХОВАННЯ. Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання: а) методи формування свідомості особистості; б) методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки; в) методи стимулювання діяльності і поведінки; г) методи контролю у вихованні. Поняття про форми виховання. Підходи до їх класифікації. Основні напрями виховання (розумове, моральне, національно-патріотичне, трудове, економічне, естетичне, фізичне, правове, екологічне виховання (загальна характеристика)).</p>	2		4
<p>Тема 6. СУТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ В ЗЗСО. Поняття про дидактику як теорію навчання, її предмет, завдання й етапи становлення. Виникнення і розвиток дидактики. Основні категорії дидактики. Педагогічний процес і його структурні компоненти. Поняття про процес навчання. Структура процесу засвоєння знань. Види навчання. Оптимізація й інтенсифікація навчання. Закономірності і принципи навчання, їх класифікація і характеристика.</p>	2		4
<p>Тема 7. ЗМІСТ ОСВІТИ В ЗЗСО. Поняття про зміст освіти, вимоги до нього. Фактори, які зумовлюють зміст освіти. Теорії організації змісту освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі. Державний стандарт освіти (сутність поняття, характеристика основних складових).</p>	2		4
<p>Тема 1. РОЗБУДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯК ОДНЕ З ВАЖЛИВИХ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ. Педагогіка як наука, її виникнення і розвиток.</p>		2	4

<p>Об'єкт, предмет, функції та завдання сучасної педагогіки. Характеристика основних категорій педагогіки. Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками. Загальна характеристика логіки і методів науково-педагогічного дослідження. Творчі педагогіки як науки. Презентація визначних персоналей педагогічної науки (життєпис, педагогічні ідеї, праці): Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці, Ж.Ж. Руссо, Дж. Локк, О.В. Духнович, К.Д. Ушинський, С.Ф. Русова, Г.Г. Ващенко, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський. Концепція «Нова українська школа» як спроба реформування середньої освіти в Україні. Закон України «Про освіту»: найважливіші положення та відповідність сучасним освітнім викликам.</p>			
<p>Тема 2. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І ВИМОГИ ДО ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ.</p> <p>Учитель як організатор освітнього процесу у ЗЗСО і його функції. Закон України «Про освіту» (2017 р.) про права, обов'язки і гарантії педагогічних працівників. Зміст основних психолого-педагогічних компетенцій учителя сучасного ЗЗСО. Поняття про педагогічну майстерність учителя, її структура та рівні. Професійна етика вчителя як педагогічна дефініція. Поняття про педагогічну доброту. Стили педагогічного спілкування. Педагогічний такт як узагальнений вияв стилю і спілкування вчителя з учнями. Педагогічна техніка у системі професійної майстерності учителя.</p>		2	4
<p>Тема 3. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗЗСО.</p> <p>Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Сутність, мета і завдання національного виховання відповідно до сучасних нормативних вимог. Виховання громадянина-патріота як головне завдання Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді (Наказ МОН України № 641 від 16 червня 2015 року). Мета та завдання національно-патріотичного виховання відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання в системі</p>		2	4

<p>освіти України (2022). Закономірності виховання, їхнє значення у побудові виховного процесу. Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу в школі; принципи національного виховання, їх коротка характеристика. Самовиховання – умова ефективності розвитку та формування особистості: суть, етапи, прийоми. Перевиховання: суть, принципи, функції, умови, етапи, прийоми. Основні напрями всебічного гармонійного розвитку особистості.</p>			
<p>Тема 4. ПОЗАКЛАСНА І ПОЗАШКІЛЬНА ВИХОВНА РОБОТА З УЧНЯМИ. КЛАСНИЙ КЕРІВНИК ЯК ОРГАНІЗАТОР ПОЗАКЛАСНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ.</p> <p>Поняття про позакласну виховну роботу. Зміст позакласної виховної роботи та її форми. Позашкільна виховна робота: сутнісна характеристика поняття. Школа – провідна ланка в системі виховної роботи. Виховання дітей у сім'ї. Взаємозв'язок школи, сім'ї та громадськості. Класний керівник, його завдання і функції. Зміст, форми, планування й облік роботи класного керівника.</p>		2	4
<p>Тема 5. ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЯК ГОЛОВНИЙ ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТИ ОСВІТИ.</p> <p>Поняття про дидактику (суть, завдання, предмет і основні категорії). Процес навчання, його ознаки, функції, структурні компоненти. Закономірності, принципи і правила навчання. Зміст освіти і його основні компоненти. Поняття про Державний стандарт базової середньої освіти (2020). Методи і засоби навчання в закладі загальної середньої освіти.</p>		2	4
<p>Тема 6. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.</p> <p>Поняття про форми організації навчання, їх характеристика. Урок – основна форма організації навчання в школі. Визначні педагоги минулого й сучасності про урок як форму організації навчання. Вимоги до сучасного уроку. Позаурочні форми організації навчання у школі.</p>		2	4
<p>Тема 7. НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ В СИСТЕМІ</p>			

ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ. Види нестандартних уроків. Методика підготовки до нестандартних уроків.																														
Тема 8. УПРАВЛІННЯ І КЕРІВНИЦТВО ШКОЛОЮ. МЕТОДИЧНА РОБОТА В ЗЗСО. Наукові основи управління. Принципи управління ЗЗСО. Державні органи управління закладами освіти і їх повноваження. Органи громадського самоврядування у закладах освіти. Педагогічна рада школи та організація її роботи. Організація і зміст роботи директора школи та його заступників. Планування роботи школи, види планів. Завдання та зміст методичної роботи. Форми методичної роботи в ЗЗСО, їх характеристика. Самоосвіта вчителів. Особливості та зміст атестації учителів відповідно до Закону України «Про освіту». Організація допомоги молодому учителю. Впровадження у практику передового педагогічного досвіду. Система внутрішньошкільного контролю (загальна характеристика).			2	4																										
ЗАГ.:		14	16	60																										
6. Система оцінювання навчальної дисципліни																														
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Рейтинговий показник</th> <th rowspan="2">Оцінка ECTS</th> <th colspan="2">Оцінка у національній шкалі</th> </tr> <tr> <th>Екзамен, диф.залик, курс роб.(проект), практика</th> <th>Залик</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>A (відмінно)</td> <td>Відмінно</td> <td rowspan="3">Зараховано</td> </tr> <tr> <td>82-89</td> <td>B (добре)</td> <td rowspan="2">Добре</td> </tr> <tr> <td>75-81</td> <td>C (добре)</td> </tr> <tr> <td>64-74</td> <td>D (задовільно)</td> <td rowspan="2">Задовільно</td> <td rowspan="3">Незараховано</td> </tr> <tr> <td>60-63</td> <td>E (задовільно)</td> </tr> <tr> <td>35-59</td> <td>FX (незадовільно) з можливістю повторного складання</td> <td rowspan="2">Незадовільно</td> </tr> <tr> <td>1-34</td> <td>F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням</td> </tr> </tbody> </table>				Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі		Екзамен, диф.залик, курс роб.(проект), практика	Залик	90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано	82-89	B (добре)	Добре	75-81	C (добре)	64-74	D (задовільно)	Задовільно	Незараховано	60-63	E (задовільно)	35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням
	Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі																											
			Екзамен, диф.залик, курс роб.(проект), практика	Залик																										
	90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано																										
	82-89	B (добре)	Добре																											
	75-81	C (добре)																												
	64-74	D (задовільно)	Задовільно	Незараховано																										
	60-63	E (задовільно)																												
35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно																												
1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням																													
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проектних робіт. Терміни написання: денна форма – на парі, заочна форма – за 10 днів до сесії.																													

Семінарські заняття	Оцінюються у десятибальній системі (усна відповідь, представлення презентаційного матеріалу, доповнення та ін.).
Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення).
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Форма здачі: тестовий контроль.

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Невідповідна поведінка під час заняття	Діяти відповідно до Положення про розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Визнання результатів неформальної освіти відбувається згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf

8. Рекомендована література

1. Аймедов К.В., Бабієнко В.А., Сторож В.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підручник. Київ: ВД «Слово», 2014. 352 с.
2. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І, Савчук Б.П, Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М., Прокопів Л.М, Салига Н.М./ за заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів/. Івано-Франківськ, 2021. 400 с.
3. Андрюшина Л.Л., Каковкіна О.А., Кожедуб Т.Г. Загальні основи педагогіки в схемах. Дніпропетровськ, 2016. 160 с.
4. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.
5. Васянович Г. Педагогічна етика: нач. метод. посіб. Львів: Норма, 2005. 344 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник за модульно-рейтинговою системою навчання*. Рек. МОН., 2-е вид. К. : ЦНЛ, 2018. 384 с.
7. Волкова Н. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академія, 2003. 576 с.
8. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. URL: <http://iitzo.gov.ua/serednya-osvita/providdilennya-zmistu-zahalnoji-serednoji-osvity/normatyvno-pravova-baza-pochatkovoji-osvity/>
9. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології .*підручник* К. : Академвидав, 2015.– 304 с.
10. Зайченко І.В. Історія педагогіки: у 2 кн. Кн.1. Історія зарубіжної педагогіки. Київ: Видав.

Дім «Слово». 2010. 624 с.

11. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 343 с.

12. Кондур О. С. Управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації: теорія, методика організації, практика: *монографія*. Ів.-Франківськ : НАІР, 2018. 488с.

13. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641 та Заходи щодо її реалізації. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS24863>

14. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. No988-Р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

15. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підруч. Київ: Знання, 2007. 447 с.

16. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім “Слово”, 2014. 440 с.

17. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. 632 с.

18. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.

19. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 667 с.

20. Мартиненко С. М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка. К., 2002. 176 с.

21. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 415 с.

22. Освіта впродовж життя: зарубіжний досвід та національна практика: монографія / За заг. ред. Л. Прокопів, В. Стинської / Авторський колектив: Л. Прокопів, В. Стинська, Г. Білавич, Б. Савчук, І. Єгорова, В. Ковальчук, Ю. Москаленко, О. Гевко, С. Довбенко, Л. Бандура, І. Завулічна, М. Олексюк, Т. Паска, С. Юрченко. Івано-Франківськ: НАІР, 2022. 288 с. ISBN 978-617-8011-39-0

23. Педагогіка: навч. посіб. / З.Н. Курлянд та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. 304 с.

24. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2016. 224 с.

25. Положення про загальноосвітній навчально-виховний заклад: Постанова Кабміну України від 27. 08. 2010 р. No 778 зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів No 28 від 22.01. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF>

26. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти від 29.06.2006 р. URL: <http://novyibuh-gymnasium.edukit.mk.ua>

27. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 13.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

28. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014р. URL: <https://docs.dtki.ua/doc/1556-182>

29. Про освіту: Закон України від 05.09.2017р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
30. Прокопів Л. М. Інноваційні педагогічні технології: *навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ, 2020 .172 с
31. Сметанський М.І. Шахов В.І. Педагогіка : навч. посіб. Вінниця, 2006. 400 с.
Супрун М. О. Педагогіка: підручник для духовних і світських закладів освіти. К.: КДА, 2018. 400 с.
32. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академія, 2006. 542 с.
33. Чепіль М.М. Актуальні проблеми освіти: *навч.-метод.посібник*. Дрогобич: Ред.-вид. відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012.124 с.
34. Чепіль М.М. Педагогічні технології: *навчальний посібник*. Київ:Альма-матер, 2012. 224 с.
35. Якса Н. В. Основи педагогічних знань: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 358 с.

Викладач:

доктор філософії,
асистент кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика

Тарас ПАСКА